

zorem stěžovatele, že přes to, že platnost zákona ze dne 30. října 1919, čís. 592 sb. z. a n. nebyla prodloužena, nepřestala dnem 30. června 1921 veškerá činnost bytových úřadů, že sice nesmějí činit další opatření, že však aspoň tehdy, byl-li byt právoplatně zabrán před 30. červnem 1921, mohou se domáhati, by takové právoplatné opatření (§ 27 zákona ze dne 30. října 1919, čís. 592 sb. z. a n.) bylo vykonáno. Pro tento názor mluví také odlišné textování § 33 zákona čís. sb. z. a n. 592/1919 (toto zmocnění bytových úřadů platí do 31. prosince 1920) a § 70 zákona čís. sb. z. a n. 100/1921 (mohou v provádění těchto opatření pokračovati do 30. června 1921). Zákon č. sb. z. a n. 592/1919 stanovil přesnou hranici, kdežto zákonem čís. sb. z. a n. 100/1921 bylo pouze vyjádřeno, že bytové úřady nesmějí po dni 30. června 1921 činit dalších opatření, nikoliv však, že nesmějí opatření, již učiněná, prováděti. Dle § 31 zákona čís. sb. z. a n. 592/1919 jsou rozhodnutí bytových úřadů vykonatelná soudní exekucí (§ 1 čís. 12 ex. ř.). Jsou tudíž platnými exekučními tituly. Kdyby byl zákonodárce zamýšlel zrušiti dnem 30. června 1921 platnost těchto exekučních titulů, byl by to jistě přesněji vyjádřil, jdeť tu o hluboký zásah do poměrů bytových.

Nejvyšší soud obnovil usnesení prvního soudu.

Důvody:

Na místo nařízení vlády o zabírání bytu obcemi ze dne 22. ledna 1919, čís. 38 sb. z. a n. a nařízení ministerstva Českosl. republiky s plnou mocí pro správu Slovenska ze dne 30. dubna 1919, čís. 76 (3577 pres.) vstoupil zákon ze dne 30. října 1919, čís. 592 sb. z. a n. Podle § 33 tohoto zákona obce, které byly zmocněny, aby provedly opatření podle těchto nařízení, a společné bytové úřady, podle těchto nařízení zřízené, byly od počátku účinnosti tohoto zákona až do 31. prosince 1920 zmocněny, by provedly opatření podle §§ 2 až 31 cit. zákona. Toto zmocnění bylo nařízením vlády ze dne 22. prosince 1920, čís. 656 sb. z. a n. prodlouženo do vydání nového zákona o zabírání bytů obcemi, nejdéle do 30. dubna 1921, a v § 70 zákona o stavebním ruchu ze dne 11. března 1921, čís. 100 sb. z. a n. jest ustanoveno, že obce a společné bytové úřady, podle §§ 1 a 33 cit. zák. ze dne 30. října 1919 zmocněné, aby provedly opatření podle citov. zákona, mohou v provádění těchto opatření pokračovati do 30. června 1921. Obce (společné bytové úřady) nejsou tudíž od 1. července 1921 již oprávněny, by pokračovaly v provádění opatření podle §§ 2 až 31 cit. zák., nemohou tedy prováděti ani opatření v § 31 téhož zák. uvedené, totiž navrhnouti, aby jejich rozhodnutí o zabránění bytů neb místností bylo vykonáno exekucí soudní. Pro tento nedostatek zmocnění byl návrh na nucené vyklizení, teprve dne 8. července 1921 podaný, prvním soudem právem zamítnut.

Čís. 1176.

Pokud lze se na řádném soudě domáhati odpovědi proti obci, jež úpravou návsí a kanalisací vsáhla do soukromého vlastnictví.

(Rozh. ze dne 13. září 1921, R II 321 21.)

Žalobci tvrdili v žalobě, že úpravou a předlážděním návse a kanalisací sváděna byla voda z návse do jejich statku, působíc tam škodu, a domáhali se na soudě, by bylo uznáno, že žalované obci nepřisluší právo sváděti vody jinak než dělo se před úpravou návse, že jest obec povinna odstraniti potrubí, při úpravě kanalisace položené, zbylý příkop po něm zasypati a upravití původní příkop a zdržeti se každého jednání, jež by směřovalo ku rozšíření služebnosti odpadu vody. Žalovaná obec namítla mio jiné nepřípustnost pořadu práva, kteréžto námitce soud prvé stolice vyhověl a žalobu odmítl. **Důvody:** Pokud se týká námitky žalované obce o nepřípustnosti pořadu práva, má soud za to, že se v tomto případě jedná o právní stav veřejnoprávní, jehož rozřešení přísluší stavebním úřadům a nikoliv soudům, poněvadž žalovaná obec upravovala veřejné prostranství, náměstí, veřejnou obecní silnici a kanalisaci v místní obci a jde tu předně o zastavenou plochu a o této a v mezích této rozhoduje ve smyslu moravského stavebního řádu a sice zákona ze dne 16. června 1894, čís. 64 z. zák. po případě ze dne 16. června 1914 čís. 44 z. zák. jedině stavební úřad; dále se tu jedná o úpravu odvádění srážkových vod s veřejné silnice a se stavebních ploch a mají tudíž platnost jednak ustanovení shora citovaného zákona, jednak ustanovení silničního zákona ze dne 30. září 1877 z. zák. z roku 1877 čís. 38 pro markrabství Moravské, týkajícího se zakládání a spravování veřejných silnic a cest. Dle znění tohoto zákona rozhoduje obecní výbor o tom, má-li se založiti nová silnice nebo cesta. Provádění staveb a veškerá technická a hospodářská správa obecních silnic a cest náleží dle ustanovení obecního řádu, změněného nyní zákonem ze dne 7. února 1919, čís. 76 sb. z. a n. do samostatné působnosti obecního výboru a obecního představenstva. Na zakládání a spravování obecních silnic dohlíží zemský výbor, který může naříditi, aby byly odstraněny vady a nedostatky na silnicích a cestách obecních, politické úřady pak vykonávají právo dohledu na orgány, kterým správa silnic je svěřena. Předpisy shora citovaného stavebního řádu vykonává představený obce po případě jeho náměstek, ve druhé stolici rozhoduje obecní výbor a o odvoláních proti rozhodnutí obecního výboru jako úřadu stavebního, rozhoduje zemský výbor jako třetí stolice. Všechna odvolání musí býti podána v nepřestupné lhůtě 14denní u stavebního úřadu prvé stolice. Zříditi stoky uliční (kanalisace) náleží jednotlivým obcím v celém obvodu dotyčné obce. Dle ustanovení § 39 cit. staveb. řádu náleží stavebnímu úřadu pokusiti se, pokud možná, o smírné narovnání, činí-li sousedé anebo jiní účastníci námitky proti navržené stavbě. Nezdaří-li se narovnání a týkájí-li se námitky sousedů jejich práv soukromých, má stavební úřad sporné strany odkázati na pořad práva, vždy ale o tom rozhodnouti, zdali a pokud stavbu lze z veřejných ohledů dovoliti a technicky provésti. O všech jiných námitkách sousedů, jež nebyly odstraněny, rozhodne úřad udělující povolení ku stavbě. Námitky soukromoprávné, v příčině kterýchž byl spor odkázán na pořad práva civilního, dlužno ve vyřízení výslovně uvésti. Bylo věcí strany žalující brániti se proti stavbě silnice, úpravě návsi a proti provedení kanalisace v její neprospěch dle předpisů citovaného stavebního řádu u příslušných stavebních úřadů, po případě měla strana žalující žádati soudní rozhodnutí dle ustanovení §§ 340 až 342 obč. zák. Tím, že žalobci ničeho nepodnikli u příslušných stavebních úřadů proti úřednímu jednání žalované

obce, vešla veškerá její úřední jednání, ve směru tomto konaná, jakož i provedená kanalisace, stavba silnice a úprava návsi v právní moc a nemohou se proto žalobci domáhati cestou soudní, aby byl dřívější stav obnoven, aby bylo potrubí odstraněno a příkop po něm zbylý zasypán. Rekursní soud zrušil napadené usnesení a uložil prvému soudu, by, vyčkaje právomoci, ve věci dále jednal a ji rozhodl, mimo jiné z těchto důvodů: Dle obsahu žaloby a skutkových údajů žalobců jest předmětem tohoto sporu především zjištění, že žalované nepřísluší právo sváděti vodu s celé návsi potrubím, na návsi položeným, do příkopu na stavební ploše a v zahradě žalobcům náležejících způsobem rozdílným od odtoku před úpravou v roce 1897 a ve větší míře, než před touto úpravou tekla, a pak zavedení původního stavu před rokem 1897. Žalobci tudíž uznávají a v žalobě samé také výslovně uznali právo služebnosti žalované, sváděti vodu s návsi přes jejich pozemky, avšak jen tím způsobem a v tom rozsahu, jak se dělo před úpravou v roce 1897 a tvrdí, že žalovaná po roce 1897 toto právo služebnosti rozšířila tím způsobem, že položila vodovodní roury, z nichž vytéká voda na jejich pozemky ve značnějším rozsahu než před tím, čímž poškozuje tyto pozemky, pokud se týče stavby na nich postavené. Opírají tudíž žalobci žalobní nárok o důvody ryze soukromoprávní. Žalovaná obec namítala, že vody, o které se v tomto sporu jedná, odváděny byly ode dávna i také před rokem 1897 kanálkem přes silnici a dále kanálkem přes dvůr a zahrady pod stodolou do řeky tímž způsobem, jak se děje doposud, a ve spisech okresní politické správy přímo tvrdí, že nabyla práva služebnosti, vody srážkové s návsi zřízeným příkopem odváděti. Z toho patrno, že i žalovaná sama zakládá právo, o jehož úpravu jde, v poměru práva soukromého. Dlužno proto předmět sporu posuzovati se stanoviska soukromoprávního a následkem toho náleží rozhodovati o něm příslušnému soudu a nikoliv, jak za to má první soudce, příslušnému stavebnímu úřadu. Neboť právomoc úřadu stavebního byla by odůvodněna jen tenkrát, kdyby žalovaná obec opatření pro odtok vody s návsi přes pozemky žalobců učinila výlučně z důvodu veřejnoprávních jako stavební úřad. Než, jak patrno z námítky žalované a zmíněných spisů okresní politické správy, předsevzala žalovaná dotyčná opatření z toho důvodu, že jí přísluší služebnost sváděti vodu s návsi přes pozemky žalobců, tedy z poměru práva soukromého. Pro to mluví též ta okolnost, že žalovaná sice namítala, že se konalo stavební řízení ohledně prováděné kanalisace návsi a že řízení to jest právoplatné, než ze spisu okresní politické správy, jimiž o této okolnosti dukaz nabídl, nic takového není patrno, nýbrž jen že výměr tehdejšího okresního hejtmanství, jímž bylo nařízeno žalované obci předložiti projekt o úpravě návsi za účelem ediktálního řízení vodoprávního, byl právoplatně zrušen. Že by pak ještě kdy po té konalo se nějaké řízení za účelem úpravy návsi a úpravy odpadu vody s ní přes pozemky žalobců, žalovaná ani nenabídl se prokázati. Neodpovídá proto zjištěnému stavu právní názor prvního soudce, že tím, že žalobci ničeho nepodnikli u příslušných stavebních úřadu proti úřednímu jednání žalované obce, vešla veškerá úřední jednání této ve směru tomto konaná, jakož i provedená kanalisace, stavba silnice a úprava návsi v právní moc. Neboť žalovaná neprokázala, že by v uvedených směrech vůbec se konalo nějaké úřední jednání a zejména takové, při němž by ona vystupovala jako stavební orgán a nikoliv jako osoba

soukromá a nelze proto mluvit o právoplatnosti nějakého takového řízení, tím méně pak že by žalobci následkem takového řízení pozbyli právo nynějšímu stavu odporovati.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Dle obsahu žaloby označené jako žaloba na ochranu vlastnictví a jejího konečného návrhu, nelze o tom pochybovati, že žalobcové domáhají se ochrany svého práva vlastnického, tedy ochrany práva soukromého, proti rozšiřování jimi doznané služebnosti svádění vody srážkové a odpadní, které žalovaná obec způsobila provedením úpravy návsi a kanalisace. Je si především ujasniti, že je žalovanou stranou obec, která mohla při svém opatření úpravy návsi a kanalisace vystupovati buď 1. jako orgán veřejné správy, vykonávajíc svěřenou jí působnost policie místní (v oboru zdravotním, stavebním, silničním) a tedy jako orgán výkonné moci státu, 2. jako orgán vykonávání hospodářské činnosti obecní, tedy jako subjekt soukromoprávní. Ad 1. V prvním případě bylo by co činiti s obecním opatřením správním, o jehož platnosti či neplatnosti by mohly opětně rozhodovati pouze příslušné úřady správní, nikoliv soudové. V tom případě bylo by pak žalobu odmítnouti pro nepřipustnost pořadu práva (srv. Pražák: Spory o příslušnost 1883, díl. I., § 24 str. 198 a 199). Ad 2. V tomto případě by byl soud příslušným rozhodnouti o tomto sporu, poněvadž by šlo o uplatnění soukromoprávního nároku proti obci jako subjektu soukromoprávního majetku. Zde by bylo však třeba rozeznávati: a) zda opatření obecnímu předcházelo předepsané a řádné správní řízení, ke kterému žalobcové byli řádně přibráni a kterým obci povolení k provedení stavby bylo právoplatně uděleno. Uplatňovali-li žalobcové za tohoto řízení svůj nárok bez úspěchu neb opomenuli uplatnění jeho v čas, pak jsou s nárokem tím prekludováni a nemohou jej již uplatňovati ani před soudem, pročez by bylo žalobu jich jako bezdůvodnou zamítnouti (srv. § 340 obč. zák. a čl. XXXVII uvoz. z. k c. ř. s.). b) Nepředcházelo-li však řízení ad a) zmíněné, pak je spornou záležitost tuto posuzovati se stanoviska čistě soukromoprávního, spor dle toho projednati a rozhodnouti. Poněvadž v těchto základních předpokladech spolehlivého rozhodnutí scházejí zjištění prvního soulu, je zrušující usnesení soudu rekursního oprávněným.

Čís. 1177.

Poměr čl. III. (čl. IV.) novely ze dne 1. dubna 1921, čís. 166 sb. z. a n., k § 14 zákona ze dne 27. května 1919, čís. 318 sb. z. a n., o zajištění půdy drobným pachtýřům.

(Rozh. ze dne 13. září 1921, R II 354/21.)

Požadovací nárok drobných pachtýřů byl zamítnut soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto